

Pesti Broadway Musical Stúdió | Operettszínház | előadás

Szólj, gitár! + galéria

Hároméves képzésük végére értek a Pesti Broadway Stúdió fiatal tehetségei. Kiss-Balbinát Judit és Dénes Viktor osztályának növendékei oklevélük birtokában immár hivatalosan is színészek lettek, s bár szakmai útjukon csak most indultak el igazán, mégis, néhányan sejtteni engedik későbbi pályáivuk lehetséges irányát, kiteljesedését. Utolsó vizsgájukon Federico Garcia Lorca Bernarda Alba háza című, cseppet sem könnyű drámájában léptek a közönség elé.

Oláh Zsolt | 2024. 06. 21. 5:42

A Pesti Broadway Stúdió végzőseinek előadása. Fotó: Janus Erika

Felmerülhet a kérdés, hogy az alapvetően zenés színészi pályára készülő fiatalok miért vizsgáznak Garcia Lorca sötét hangulatú, súlyos terhekkel megrakott, tragikus végkimenetelű drámájával? A válasz talán Kiss-Balbinát Judit osztályvezető, színészmesterség tanár látásmódjában rejlik: a zenés színház is megköveteli a prózáival egyenrangú és minőségű szellemi és lélektani elmélyülést, a darab és a színpadi karakterek értelmezését és elemzését, a szerepalakok személyiségének, fejlődéstörténetének és a szereplők viszonyrendszerének felépítését. A musical, vagy az operett műfaja sem könnyebb, mint egy hagyományosabb értelemben vett prózai előadás – ha van még ilyen egyáltalán –, némely kortárs zenés darab témája és cselekménye pedig igencsak drámai húrokat penget. A pályára készülő színövéndékeknek is elemi érdeke, hogy igazán mélyre ássanak önmagukban, még akkor is, ha ez kibillentti őket – és a közönséget is – jól megszokott komfortterzetükből. Ugyanis mások mellett ezekből a jól rögzített gondolatokból, érzésekből, situációkból és formákból is építkeznek majd később. A Bernarda Alba háza vizsgát látva nem kímélték sem önmagukat, sem egymást, és megrendítő, egész estés produkciókat állítottak színpadra.

színpad az előadásból. Fotó: Janus Erika

Bernarda férje halála után nyolcéves gyásza itéli önmagát és öt lányát. A jómódú család házában ajtáját bezárják, ablakait becsukják és az asszony parancsára fekete ruhát öltenek a majd évtizednyi fogság elé néző lányok. Így volt ez apja és nagypapja házában is – mondja az özevgy –, és lassan felsajnál a spanyol vidék paraszti világának kegyetlen törvényszerűségei. Az öt teremtes közül csupán Angustias örököl nagyobb vagyonot az elhunyt után, aki ráadásul nem a vér szerinti apja. Akad is rögtön kérője Pepe el Romano személyében, akinek, mint kiderül, viszonya van Adelával, a legfiatalabb lánnyal. Egy alkalommal, amikor Pepe el Romano a ház körül öläkodik, Bernarda kiszalad az udvarra egy puskával, céloz és lö, Adela pedig – halottan híven szerelmét – felakasztja magát.

Végül a mátriarcha – az előadásban – majdnem beleőrül lánya elvesztésébe: fel is fogja, de nem is érti, hogyan történhetett mindez. Eddig tart a szerző már-már szociográfiai korrajznak is beillő, mégis mélységes öserőt és balladisztikus költőiséget megjelenítő utolsó munkája, amit 1936 nyarán, halála előtt két hónappal fejezett be. A Várnással és a Yermával együtt García Lorca „vidéki trilógiájához” sorolt darab mintha egyszerre táplálkozna az ókori görög sorstragédiákból és a shakespeare-i, rendkívül sűrű drámaszövegekbeli és színpadi gépezetből, ahol a halál elkerülhetetlen, sőt egyedül lehetséges végkifejletté válik.

A szerepek érdekessége, hogy Lorca kizárólag női karaktereket fogalmazott papírra, ebből fakadón a különböző színházak és társulatok táltalták már feminista kiáltványként, a demokráciát féltő figyelemzető jelként, és keresztbe-kasul változtatták a szerepalakok nemét. Kiss-Balbinát Judit arra használta az alapanyagot, amire az Operettszínház stúdiósainak jelen pillanatban éppen szükségük volt, vagyis hogy megmutassák: képesek egy kiemelkedően magas minőségű, mozgással, énekkel, bábozással, hangszeres játékkal gazdagított ösztönművészeti előadásban profi színészként működni úgy, hogy közben bejárák saját szerepüknek az előadás megkövetelte fejlődéstörténetét. Az eredetileg csupa női szereplő ellenére itt is feltűnik két fiú a színpadon. Ennek nyilvánvaló gyakorlati oka, hogy a darabot a végzős osztályra kellett kiosztani – amiben két ifjú férfi színész is vizsgázott –, másrészt Vito, a férfi szolgáló és Bernarda kapcsolata nem sérthette a szerző szándékát és a mű szerkezetét, viszont izgalmasan kiegészítette azt.

A Bernarda-előadások veszélye, hogy a zsarnok anyja szerepe csábít arra, hogy egyikű terroristát faragjanak belőle, de szerencsére Gaál Réka Ágnes a megfellebbezhetetlen akarat mellett megmutatja az anyai lívi vívódásait is, az általa megformált Bernarda egyáltalán nem tömbös, gesztusai, parancsai sokszínűek.

Tény, hogy odacsap, ha kell, de néha csak egy laza csettintéssel utasít, bemutatva a hatalom gyakorlásának sokféle eszközt. Szabó Bettina Melinda Angustiasként lírai ívet rajzol az esküvőjére váró lány szerepének. Kezdetben elhiszi, hogy Pepe el Romano valóban önmagáért választja hitvesül, majd amikor nyilvánvaló lesz számára, hogy „szerelme” csak a pénzéért venni el, ráadásul mással van viszonya, ideig-óráig áltatja még magát, de leginkább a szülői házból való szabadulás jár a fejében. Adélet, a legkisebb testvér Vanya Noémi alakítja. Az ártatlan lány a szemünk előtt érik füledt erotikától sem mentesen igazi nővé, majd végtelenségig csaldótot szerelmessé. Makacs, dolos, sőt: harcolni kész, Szabó Bettina Melindával közös színlelépései az előadás izgalmas jelenei.

Danó Dorka Martirio szerepében nem csupán megadásában korlátozott, mankót használó, megkeseredett nő. Benne szintén megvan a vágy az érintésre és a csókra. Kamarás Laurának Magdalena, valamint Jámbor Dorotya Rebekának Amelia szerepében ezen az estén kevesebb lehetőség nyílt a megmutatkozásra, de ez a lorcai alapanyagból is fakadt, mindenesetre a karakterükhöz mérten intenzív jelenlétükkel erősítették a család drámáját. Külön kiemelendő Paláncz Daniéla Szixtina, Maria Josefa, vagyis Bernarda nyolcvanéves anyjának megformálójaként.

Említeni sem kell, hogy embert próbáló feladat egy fiatal színésznőnek idős asszonyt játszani, sokan a színpadi külsőségek és a modorosságok miatt bele is buknak. Maria Josefa alakját a rendezés formailag elemelte kissé a többiek realista játékmódjától, így a fiatal színésznő Maria Josefa felgürlt – vagy csupán a külvilág felé azt mutató –, groteszkbe hajló szerepében szinte lubikolt, nem mellesleg már-már szertormázi mozgáskultúrával pattant fel és le lépcsőre, asztalra, székekre, mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne, hogy mint egy szököllő gazella horizontálisan és vertikálisan is birtokba vegye a játékteret. Ebben bizonyára nagy szerepe volt Szanyi Tamásnak, az Operettszínház balettművészenek, aki a vizsga koreográfusa volt, és Fehér Dániel bábszínészek is. Gál Máté Imre Immanuelként üdítő színlolt volt mindamellett, hogy szép gitárjátékával és énekével zárta az előadást. Horváth Márton Vito megformálójaként súlyos titkok tudója, sok évtizedes történetet cipelt magával.

A Túl a Maszat-hegyen című családi musicalben is sikert arató színész finoman egyensúlyozott a szolgálai alázat és a kirobbanó temperamentum közötti skála sokféle állomásán. Bernardával ápolat viszonya sejtteni engedte, hogy több is volt kettejük között, mint úrnő és alkalmazott kapcsolata, ez kifejezetten sistergővé tette az előadást.

A színészek meggyőző énektudásról és frazeológ képességről is tanúbizonyságot tettek, ráadásul az a capella, sőt eltérő hangnemekben (!) indított vokális, valamint a hangszeres megszólalások – gitár: Halász László, zongora, csóharang: Tassonyi Zsolt – egyszer csak túpotatosan összeértek. Kiss-Balbinát Judit rendező és Tassonyi Zsolt zenei vezető találó ötlete volt, hogy a vizsgát megtűzdeltek Michael John LaChiusa Bernarda Alba háza című kortárs musicalének dalaival. Az erős atmoszférát a Wéber Tamás és Donáth József tervezte misztikus, máskor lírai világítás is elősegítette, a korhű jelmezeket Jenei Petra, az Operettszínház jelmeztárának vezetője válogatta a színház raktárából.

A Pesti Broadway Stúdió végzőseinek Federico Garcia Lorca Bernarda Alba háza című drámájából rendezett vizsgálóadása bármelyik színészképpel foglalkozó iskolának becsületére válna. Attól igazán hiteles, mert duende munkál benne. A próza, a zene, az ének, a flamenco, a mozgás és a bábjáték szerves egységként jelent meg az előadásban, aminek olykor sajátos humora is megcsillant: amikor behozzák a színe a ládát, amelyben a halott holmija található, egyszer csak odébb lökik, mintha útban lenne, flegmán felteszik rá a lábukat, Paláncz Daniéla ráugrik, Horváth Márton még ki is szemeli a megboldogult kalapját magának, próbálgatja, vajon hogyan áll a fején, jó lesz az még. Később, amikor kettesben maradnak, Gaál Réka Ágnessel együtt ráülnek, mintha felszakadó sóhajuk is hallatszana, talán kizsáka esett le a szívről, hogy végre eltemették a ház urát. Akinek arcképe, ahogyan Bernarda portréja is csupán sziluettként látható a falakon, jó távol egymástól, vészjóslón, feketén. A szerző és az előadás azt is sugallja, hogy nincs menekvés a generációs, terhekkel megrakott családi örökség elől, és ez a nézőket is gondolkodásra ösztönzi: vajon akad-e elegendő idő, képesek-e igazán megismerni az anyáik és apáik lelkét, saját családjuk múltját?

Csak remélni lehet, hogy ha megértik mindazt, amit akarva-akaratlanul rájuk hagytak, akkor talán majd így dúdolnak magukban: „A ködös alkonyatban / Szívünk érti örök tragédiáját / Az egykor szép ósznek, / Mikor a fák esőznek.”